

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čekovni račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5
Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Evropska zveza.

Francoski zunanji minister Briand je poslal 17. maja 29 evropskim državam, odnosno njim vladam spomenico o ustanovitvi Evropske zveze. Velika je ta zamisel znamenitega francoskega državnika, in samo sreča bi bila za Evropo in njene narode, če bi se ta zamisel uresničila. Ni to povse nova misel. Že v prejšnjih časih so jo zamišljali in priporočali učenjaki in pisatelji. Po svetovni vojni se je hrepenenje po uresničenju te zamisli razširilo, ker je to hrepenenje samo izraz in posledica sedanjih političnih in gospodarskih razmer v Evropi. Med državniki, ki so nositelji te misli je v prvi vrsti Briand, zunanji minister Francije. O priliki zasedanja Društva narodov v Ženevi so mu zastopniki 27 evropskih držav 9. septembra 1929 poverili nalogo, naj o organizaciji Združenih držav Evrope sestavi spomenico.

Briand je to storil ter poslal spomenico, kakor rečeno, 29 državam, torej tudi Turčiji in sovjetski Rusiji. Briand ne misli na takšno državno tvorbo, kakor so Zedinjene države Severne Amerike. Kaj takega ustvariti v Evropi je nemogoče, ker je evropsko prebivalstvo podeljeno na veliko število narodov, ki imajo ne samo svojo jako razvito narodno kulturo, marveč tudi svoje samostojne države. In kateri narod, ki ima svojo lastno državo, bi se njej odpovedal? Zato pa poudarja Briand v svoji spomenici, da Evropska zveza ne bo kratila suverenosti (samostojnosti, samovlastnosti) nobene države, ki se ji bo pridružila.

Ravnotako tudi noče Evropska zveza posegati v področje Društva narodov, ki je svetovna organizacija držav ter obsega države po vseh delih sveta. Evropska zveza ima ožje področje nego Društvo narodov, ki je svetovna organizacija za ohranitev miru na svetu, in zato se bo vedno trudila izvrševati svojo nalogo v skladnosti z Društvom narodov in pod njegovim okriljem. Lepe cilje Društva narodov se bo Evropska zveza trudila udeleževati med evropskimi narodi ter rešiti tiste politične, gospodarske in socialne naloge, ki se predvsem tičejo evropskih držav.

Te naloge so velike in velevažne in če njih rešitve evropski narodi ne vzamejo resno in složno v svoje roke, je propad neizogiben. Sledila bo takšna politična zmeda in takšno gospodarsko bropadanie, da mu ne bo več zdravila.

Le složna Evropa more sebe rešiti. Zato priporoča Briand evropskim državam, da ustvari moralno enoto, duhovno, politično in gospodarsko sodelovanje. Medsebojna vzajemnost, sodelovanje v političnih in gospodarskih stvareh: to mora biti geslo nove Evrope. Stara naprotstva morajo biti pokopana, vsi narodi si morajo dati roke v slogi ter združiti svoje sile, da pomagajo vsak sebi in vsi vsakemu.

V obliki vprašalne pole, ki morajo posamezne države na njo odgovoriti do 15. julija, je Briand tudi predložil osnovni načrt, kako naj se organizira skupen režim Evropske zveze. Če se to ne zgodi, ostane vse samo na papirju. Ni ta načrt zamišljen kot končnoveljavni, marveč kot pripraven za razvojno rast in izpopolnitev. Predvsem je potrebna splošna in osnovna pogodba med državami, da se izrazi in potrdi načelo moralne, duševne, politične in gospodarske vzajemnosti. Treba pa je tudi orga-

nizirati nekak režim Evropske zveze. Ta pa bodi nasleden: 1. reprezentativen, odgovoren organ v obliki evropske konference (nekakega parlamenta evropskih držav), ki bo sestavljena iz zastopnikov vseh držav, katere so članice Društva narodov, ter se bo zbirala k rednim zborovanjem; 2. izvršilen, političen odbor, ki bo obsegal nekatere člane evropske konference; 3. tajništvo Evropske zveze.

Ta načela, ki so posameznim vladam predložena v proučevanje in odgovor, naj bi tvorila prvi začetek vezne organizacije in osnovni trajni okvir evropskega sodelovanja. Za obnovo, pregraditev Evrope gre. Narodi Evrope so obsojeni, da živijo skupaj. Od njih je odvisno, ali se bodo v brezobzirni medsebojni tekmi uničili ali pa v vzajemni podpori napredovali. Narodi sami so svojo voljo po miru in vzajemnosti izrazili ter dokazali. Sedaj je na njihovih vladah, da v tem oziru storijo svojo dolžnost. To je Briandovo sporočilo evropskim narodom in njihovim vladam.

Bojeviti govori Mussolinijevi.

Zadnji čas govori Mussolini jako bojevite besede. Vsebina in oblika njegovih govorov celo nadkriljuje prejšnji način govorjenja italijanskega ministrskega predsednika in fašistovskega voditelja. Na londonski konferenci Anglije, Zedinjenih držav, Japonske, Francije in Italije za pomorsko razorožitev je Italija zahtevala popolno enakost s Francijo, kar se tiče vojnega brodograja. Da bi tej svoji zahtevi po enakosti s Francijo dal poseben poudarek, vzbujajo Mussolini med italijanskim ljudstvom bojevito razpoloženje. Številne vojaške parade mu dajo priliko za to.

V Livornu je 11. maja pred množico 100.000 ljudi, ako se sme verjeti cenitvi fašistovskih časnikov, imel navdušujoč govor, v katerem je med drugim rekel: »Italijanski narod si po osemletnem fašističnem režimu ne želi samo blagostanja, temveč zahteva zase tudi ugled in svoje mesto na svetu. Vsemu italijanskemu ljudstvu, pa tudi narodom izven italijanskih meja želim povedati, da ne iščemo prenačljenih pustolovščin. Če bi nas pa kdo napadel in hotel okrniti našo neodvisnost in našo bodočnost, ta ne ve s kakšnim tem-

peramentom dvignem na noge ves italijanski narod. Če bi kdo hotel napasti revolucijo črnih srajc, potem bi bil ves narod, bili bi starci, deca, kmetje, delavci in vojaki eno samo ljudsko telo žareča krogla, ki jo lahko vržemo proti vsakomur.«

Teden dni kasneje je v Firenci po veliki paradi, ki se je je poleg fašistovske milice udeležila velika množica ljudstva in nekaj eskadril vojaških letal, imel nagovor, v katerem je med drugim dejal:

»Nič ni bolj žaljivo za ponos italijanskega naroda, kakor če dvomijo, da mi svojega brodograjskega programa ne bomo izvedli. Ponovno poudarjam, da se bo ta program uresničil, tona za tona navdušeni vzkliki, množica dviga zastave in kliče: »Alalá!«, da bo 29 novih bojnih ladij zaplulo v morje, zakaj volja fašizma ni samo železna in odločna, ampak matematična. Nje ovire ne plašijo, ampak privlačujejo — kajti sem gotov, da bo italijanski narod za to, da ne ostane zaprt na morju, ki je bilo last Rima, sposoben tudi za najbolj izredne žrtve.

Črne srajce, leta 1919 smo imeli tu-